

РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БЮДЖЕТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОДИНИЦІ

Анотація. Подано рейтингову оцінку платоспроможності району Харківської області, що характеризує фінансовий стан бюджету, на основі аналізу результатів виконання бюджету.

Аннотация. Приведена рейтинговая оценка платежеспособности района Харьковской области, что характеризует финансовое состояние бюджета, на основе анализа результатов выполнения бюджета.

Annotation. The article describes the rating solvency assessment district, Kharkiv region, which characterizes the financial position of the budget, based on analysis of budget execution.

Ключові слова: платоспроможність, місцевий бюджет, фінансовий стан, рейтингова оцінка.

Одним із найважливіших чинників успішного управління бюджетними ресурсами є здійснення загальної оцінки фінансового стану місцевого бюджету, платоспроможності, що за своїм змістом відображають підсумки фінансової діяльності виконавчих органів влади.

Платоспроможністю місцевого бюджету є можливість на конкретну дату погасити за рахунок наявних та очікуваних грошових активів (у тому числі залишків бюджетних коштів) загального фонду місцевого бюджету бюджетні фінансові зобов'язання.

Саме тому оцінка фінансового стану бюджету є неодмінним елементом бюджетного процесу на його завершальній стадії при підведенні підсумків процесу виконання бюджету.

Проблематика платоспроможності місцевих бюджетів займає важливе місце в дослідженнях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Але варто відзначити, що більшість робіт вітчизняних вчених стосується визначеного кола питань або лише окремих аспектів бюджетної практики. Для визначення оцінки фінансового стану бюджетів різного рівня використовують певні методи. Для оцінки фінансового стану адміністративно-територіальної одиниці використовуємо рейтинговий метод, який більш спрямований на врахування індивідуальності конкретної ситуації. Для оцінки платоспроможності застосовують певний інструментарій, для якого візьмемо фінансові коефіцієнти, які використаємо для зіставлення показників конкретного місцевого бюджету із відповідними показниками даного місцевого бюджету в різні роки [1].

Рейтингова оцінка місцевого бюджету є основою для кращого розуміння поточної фінансової ситуації, показником уміння ефективного управління бюджетними ресурсами та інвестиційної привабливості регіону для потенційних інвесторів. Адже результати діяльності з управління бюджетними ресурсами цікавлять не тільки представників органів влади, а також і місцеве населення, платників податків та інвесторів, тому що така оцінка є індикатором розвитку місцевого бюджету [2].

Фінансова стійкість регіону є якісною характеристикою його фінансової спроможності, яка забезпечується на основі фінансової достатності (збалансованості фінансових можливостей та потреб) та дієздатності (результативності фінансової політики). Вона відображає можливість регіону стабільно забезпечувати розвиток, а тому є запорукою безпеки, платоспроможності й своєчасного виконання фінансових зобов'язань, що зумовлює необхідність постійного нарощування власного фінансового потенціалу регіону як основи забезпечення фінансової стійкості та виявлення резервів зростання такого потенціалу [3].

Спираючись на дані звітності зведеного бюджету адміністративно-територіальної одиниці за 2008 – 2010 роки, було проведено розрахунки коефіцієнтів платоспроможності. Алгоритм розрахунку коефіцієнтів наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Коефіцієнти визначення платоспроможності адміністративно-територіальної одиниці

№ п/п	Показник	Формула для визначення
1	2	3
1	Коефіцієнт самостійності	Доходи, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів / (загальний фонд бюджету + трансферти)

2	Коефіцієнт податкової спроможності	Видатки місцевих бюджетів / податкові надходження
---	------------------------------------	---

3	Частка доходів, що не враховуються при визначенні трансфертів, у структурі доходів місцевого бюджету без урахування трансфертів (%)	Доходи, що не враховуються при визначенні трансфертів / Доходи місцевого бюджету без урахування трансфертів
4	Частка доходів, що враховуються при визначенні трансфертів, у структурі доходів місцевого бюджету без урахування трансфертів (%)	Доходи, що враховуються при визначенні трансфертів / Доходи місцевого бюджету без урахування трансфертів
5	Коефіцієнт трансфертів (стійкості)	Сума трансфертів / Загальний фонд
6	Коефіцієнт бюджетного забезпечення	Обсяг бюджету / Кількість населення

Закінчення табл. 1

1	2	3
7	Коефіцієнт податкової самостійності	Податкові надходження / Доходи місцевого бюджету без урахування трансфертів
8	Профіцит "+", Дефіцит "-"	Доходи – Видатки
9	Коефіцієнт міжбюджетних відносин	(Дотації + Субвенції) / Сукупна сума доходів
10	Відсоток виконання бюджету (%)	

Отримані розрахунки коефіцієнтів та їх рейтинги (Р) наведено в табл. 2.

Таблица 2

**Оцінка платоспроможності району за 2008 – 2010 роки
на основі рейтингового методу**

Показник	2008 р.	Р	2009 р.	Р	2010 р.	Р
1. Коефіцієнт самостійності	0,05	1	0,05	1	0,04	2
2. Коефіцієнт податкової спроможності	5,0	2	4,9	3	5,5	1
3. Частка доходів, що не враховуються при визначенні трансфертів, у структурі доходів місцевого бюджету без урахування трансфертів (%)	16,3 %	3	18,1 %	1	16,8 %	2
4. Частка доходів, що враховуються при визначенні трансфертів, у структурі доходів місцевого бюджету без урахування трансфертів (%)	64,4 %	1	66,5 %	3	65,9 %	2
5. Коефіцієнт трансфертів (стійкості)	3,1	1	3,2	2	3,8	3
6. Коефіцієнт бюджетного забезпечення	2 107,3	3	2 390,5	2	2 887,5	1
7. Коефіцієнт податкової самостійності	0,8	3	0,84	1	0,81	2
8. Профіцит "+", Дефіцит "-"	-5 723,3	3	-5 466,4	2	-4 217,6	1
9. Коефіцієнт міжбюджетних відносин	0,71	1	0,73	2	0,76	3
10. Відсоток виконання бюджету (%)	95,4 %	3	99,2 %	1	96,3 %	2
Загальний рейтинг		21		18		19

За даними табл. 2 можемо зробити висновок, що платоспроможність зведеного бюджету адміністративно-територіальної одиниці у 2009 році вища, ніж у 2010 та 2008 роках.

Рейтинг аналізованого бюджету у 2010 році склав 19, на такий рейтинг вплинуло погіршення показників, що характеризують залежність нашого бюджету від державного, а саме коефіцієнт міжбюджетних відносин, коефіцієнт стійкості та коефіцієнт самостійності. Покращення відбулося за коефіцієнтом бюджетного забезпечення, який склав 2 887,5 грн на одну людину, коефіцієнтом податкової спроможності, який збільшився до 5,5 пунктів, також відбулося зменшення дефіциту бюджету з 5 466,4 тис. грн у 2009 році до 4 217,6 тис. грн у 2010 році. На жаль, коефіцієнт самостійності має дуже низьке значення. За рейтингом найкращі показники бюджету у 2008 та 2009 роках – 0,05, а у 2010 році найгірший – 0,04, відбулися негативні тенденції, за рахунок зменшення власних доходів бюджету адміністративно-територіальної одиниці та бюджетної політики загалом.

Таким чином, проведений рейтинговий аналіз платоспроможності бюджету адміністративно-територіальної одиниці підкреслює важливість розгляду фінансової сталості місцевих бюджетів, що пов'язана з їх фінансовою самостійністю та залежністю від коштів бюджетів вищого рівня.

Наук. керівн. Кондусова Л. Ф.

Література: 1. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент" для студентів спеціальності "Фінанси" всіх форм навчання / укл. Л. Ф. Кондусова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 20 с. 2. Лютий І. О. Бюджетна політика і стабільність соціально-економічного розвитку України / І. О. Лютий, Л. М. Демиденко, Ю. Л. Субботович // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С. 3–12.

3. Місцеві фінанси : підручник / О. Р. Квасовський, А. В. Лучка, Б. С. Малиняк та ін. ; за ред. О. П. Кириленко. – К. : Знання, 2006. – 677 с. 4. Звітність фінансового управління районної державної адміністрації за 2008 – 2010 роки. 5. Буковинський С. А. Зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування як чинник економічного зростання / С. А. Буковинський // Вісник НБУ. – 2007. – № 2. – С. 9–15.